

UD2022/03566

Utrikesdepartementet

Strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Afrika 2022-2026

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet. Strategin ska gälla under perioden 2022-2026 och omfattar sammantaget 3 500 miljoner kronor. Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagspost 1:1.9 Afrika i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår.

Verksamheten ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer samt jämställdhet

- Ökad respekt för och åtnjutande av SRHR för alla
- Sociala normer som främjar SRHR
- Stärkta förutsättningar för ökat ansvarsutkrävande för SRHR

Jämlik hälsa

- Ökad tillgång till rättighetsbaserade insatser för SRHR

2. Regional kontext

Covid-pandemin har påverkat situationen för mänskliga rättigheter och ökat sårbarheten hos personer i utsatta situationer. En redan allvarlig situation för SRHR har ytterligare förvärrats genom pandemins undanträngningseffekter. De negativa konsekvenserna är omfattande då personer i utsatta situationer drabbas hårt när program för hälsofrämjande, prevention och vård påverkas negativt. Under senare år har många länder i regionen genomgått en negativ demokratisk utveckling, vilket har bidragit till ett krympande utrymme för det civila samhället. Även om regionala åtaganden för SRHR är ambitiösa, har den nationella implementeringen ofta varit undermålig på grund av bristande kunskap och politiskt engagemang.

Det finns betydande ouppfyllda SRHR-behov i den humanitära kontexten i Afrika. Genom att covid19-pandemin har hämmat den ekonomiska tillväxten har även förutsättningar för tillräcklig finansiering av SRHR ytterligare försämrats. Afrika utgör den yngsta kontinenten befolkningsmässigt, då 20 procent av befolkningen är mellan 15 och 24 år. Denna grupp behöver hälsovård, utbildning och sysselsättning för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

Där SRHR-tjänster erbjuds handlar det främst om mödravård, medan insatserna är näst intill obefintliga när det gäller att förebygga och hantera sexuellt och könsrelaterat våld, tillgång till moderna preventivmedel, säker och laglig abort samt insatser för att främja ungdomars SRHR. Detta försvåras av svaga nationella hälso- och utbildningssystem. Komplicerad och ineffektiv lagstiftning och regelverk kring godkännande och registrering av hälso- och sjukvårdsprodukter utgör ytterligare hinder. Under ledning av AU har arbete inletts med att harmonisera de olika reglerna och stötta nationella läkemedelsmyndigheter på regional nivå.

Utbudet av kvalitativa hälso- och sjukvårdstjänster till en rimlig kostnad är ofta ojämnt och bristfälligt, inte minst vad gäller SRH-tjänster, på grund av otillräckliga resurser. Kvinnor, unga och hbtqi-personer tillhör de kategorier som ofta saknar tillgång till rättmätiga SRHR-insatser. Att få tillgång till sjukvård kan även vara en utmaning för flyktingar och migranter. Attityder till och okunskap kring hiv bidrar till att personer som lever med hiv riskerar att diskrimineras när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård. Tillgång till moderna preventivmedel, säker och laglig abort samt sex- och samlevnadsundervisning har försämrats, samtidigt som barnäktenskap och

könsstympling ökat. Stora utmaningar beträffande finansiering, välutbildad sjukvårdspersonal, sjukvårdsprodukter och hälsoinformation medför att hälso- och sjukvårdskostnader ofta hamnar hos den enskilde personen, vilket kan förvärra den befintliga sociala ojämlikheten.

3. Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd. I riktlinjerna framgår bland annat att verksamheten aktivt ska styras mot målen samt att faktiska resultat följs upp utifrån målen. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål.

Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt.

Utvecklingssamarbetet bidrar till hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, åtagandena om utvecklingsfinansiering från Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris. Verksamhetens bidrag är särskilt relevant för följande mål i Agenda 2030: god hälsa och välbefinnande (mål 3), god utbildning för alla (mål 4), jämställdhet (mål 5), minskad ojämlikhet (mål 10), fredliga och inkluderande samhällen (mål 16). I strategirapporteringen till regeringen ska referenser till hur verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030 i relation till strategins prioriteringar också ingå. I sin helhet ska det svenska utvecklingssamarbetet verka för att minska fattigdomen i regionen, för att främja en demokratisk utveckling och till ökad respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer.

Utgångspunkten för strategins verksamhet ska vara ett regionalt mervärde, exempelvis genom att en regional ansats förstärker effekten av regional policy och riktlinjer på nationell nivå, främjar kunskapshantering och kunskapsutveckling liksom erfarenhetsutbyte och lärande mellan länder och aktörer i Afrika, bidrar till regional integration för ökad effektivitet och jämlikhet eller då regionala insatser eller funktioner bedöms vara mer effektivt.

Verksamheten ska bidra till ökad respekt för och åtnjutande av SRHR. Detta kan inkludera stöd för att stärka kapaciteten hos afrikanska institutioner och aktörer för mänskliga rättigheter att fullfölja sina åtaganden, inklusive följa upp kränkningar av och övergrepp mot SRHR. Utgångspunkten för verksamheten ska vara en evidensbaserad och holistisk syn på SRHR som bidrar till att förbättra hälsa och stärka de mänskliga rättigheterna.

Verksamheten bör vidare stärka implementeringen och efterlevnaden av internationella och regionala ramverk, riktlinjer och åtaganden kopplade till SRHR samt ökad kunskap och regional kunskapsförvaltning. Samarbetet ska verka för att förändra diskriminerande sociala normer, attityder och beteenden inte minst hos dem som tillhandahåller SRHR-tjänster. Detta arbete bör involvera pojkar, män, flickor, kvinnor och hbtqi-personer för att främja positiva maskulinitetsnormer. Samarbetet bör vidare bidra till att öka utbud och tillgänglighet av SRHR-tjänster, men också till att öka efterfrågan. Verksamheten ska även stärka möjligheterna till ansvarsutkrävande för SRHR. Samarbetet bör främja ökad användning av statistik, inklusive könsuppdelad statistik och evidensbaserad information samt motverka korruption, inklusive inom hälsosektorn.

Verksamheten ska bidra till att öka tillgången till SRHR genom stöd för att stimulera resursmobilisering och innovativa finansieringslösningar. Svenska myndigheter och den bredare svenska resursbasen kan utgöra viktiga samarbetspartners i genomförandet av strategin. Dialog och utbyte med svenska aktörer kan särskilt användas för att främja ett rättighetsbaserat arbetssätt. Integrering av insatser inom SRHR, hiv och könsbaserat våld inom nationella system bör stödjas genom en multisektoriell ansats. Verksamheten bör även bidra till mer effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser för SRHR. Detta kan inkludera stöd för ökad tillgänglighet av SRH-tjänster, inte minst för unga och marginaliserade individer samt andra sårbara människor i utsatta situationer.

En trippelnexusansats bör tillämpas och kopplingarna mellan långsiktigt utvecklingsarbete, humanitärt bistånd och fredsbyggande tillvaratas. Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv utvecklings- och biståndssamordning, inte minst med EU som central utvecklingspolitisk aktör och med det multilaterala systemet. Möjligheter till samarbeten och synergier med andra givare och aktörer ska därför eftersträvas. Utifrån Team Europa-ansatsen ska Sverige verka för ett effektivt genomförande av

NDICI/Global Europe. Sveriges utvecklingssamarbete ska vara relevant och effektivt. Synergier ska sökas mellan strategins områden, liksom med verksamhet inom ramen för andra relevanta strategier för det svenska utvecklingssamarbetet, inklusive strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med Afrika, den regionala strategin för Mellanöstern och Nordafrika och det humanitära biståndet. Verksamheten bör komplettera såväl bilateralt som regionalt och globalt stöd för ett ökat genomslag. Samarbete med fokus på SRHR bör aktivt sökas inom ramen för det europeiska samarbetet.